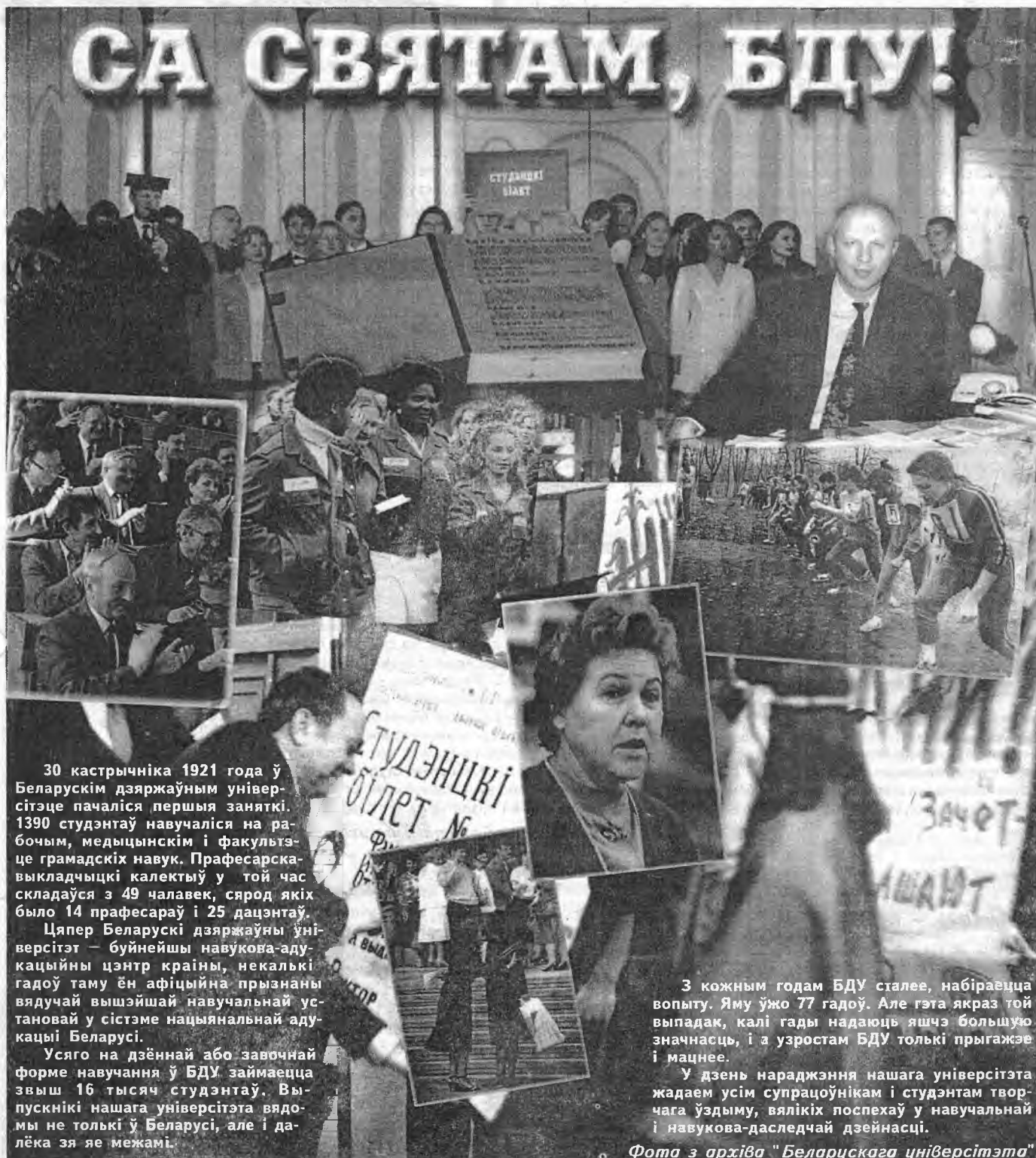




БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

Газета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, 29 кастрычніка 1998 года, чацвер, № 15 (1788)



30 кастрычніка 1921 года ў Беларускім дзяржаўным універсітэце пачаліся першыя заняткі. 1390 студэнтаў навучаліся на рабочым, медыцынскім і факультэце грамадскіх навук. Прафесарска-выкладчыцкі калектыў у той час склаўся з 49 чалавек, сярод якіх было 14 прафесараў і 25 дацэнтаў.

Цяпер Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт — буйнейшы навукова-адукацыйны цэнтр краіны, некалькі гадоў таму ён афіцыйна прызнаны вядучай вышэйшай навучальнай установай у сістэме нацыянальнай адукацыі Беларусі.

Усяго на дзённай або завочнай форме навучання ў БДУ займаецца звыш 16 тысяч студэнтаў. Выпускнікі нашага ўніверсітэта вядомы не толькі ў Беларусі, але і далёка за яе межамі.

З кожным годам БДУ сталее, набіраецца вопыту. Яму ўжо 77 гадоў. Але гэта якраз той выпадак, калі гады надаюць яшчэ большую значнасць, і з узростам БДУ толькі прыгажэе і мацнее.

У дзень нараджэння нашага ўніверсітэта жадаем усім супрацоўнікам і студэнтам творчага ўздыму, вялікіх поспехаў у навучальнай і навукова-даследчай дзейнасці.

Фота з архіва "Беларускага ўніверсітэта"

Семінар-практыкум на базе БДУ

13 кастрычніка на базе Белдзяржуніверсітэта прайшоў семінар-практыкум вузаўскіх камітэтаў БПСМ горада Мінска.

У семінары бралі ўдзел першы сакратар Мінскага гарадскога камітэта БПСМ Г. Маскаленка, начальнік аддзела па рабоце са студэнцкай моладдзю Мінскага гарадскога камітэта БПСМ А. Суша, прадстаўнікі структур па рабоце з моладдзю БДУ, сакратары камітэтаў БПСМ універсітэта, Беларускай дзяржаўнай політэхнічнай акадэміі, Беларускага дзяржаўнага політэхнічнага ўніверсітэта, Акадэміі фізвыхавання і спорту, Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта, Міжнароднага інстытута па радыяэкалогіі імя Сахарова і іншых ВНУ Мінска.

Удзельнікі мерапрыемства пазнаёміліся з новымі дакументамі ў галіне дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі Рэспублікі Беларусь, работай цэнтра занятасці БПСМ БДУ, вывучылі вопыт работы камітэта БПСМ Белдзяржуніверсітэта і Беларускай дзяржаўнай політэхнічнай акадэміі. Падчас работы семінара было адзначана, што ў некаторых ВНУ арганізацыі БПСМ не ўдзельнічаюць у кантролі за выдаткоўваннем сродкаў стыпендыяльнага фонду і фонду матэрыяльнага заахвочвання студэнтаў, а таксама не могуць дзейсна вырашаць пытанні сацыльна-бытавога забеспячэння студэнцкай моладзі — часам самі камітэты БПСМ займаюць недастаткова актыўную пазіцыю.



З мэтай абагульнення вопыту і дапамогі вузаўскім арганізацыям БПСМ быў створаны Савет вузаўскіх камітэтаў БПСМ Мінска. Старшынёй Савета аднагалосна быў абраны сакратар камітэта БПСМ БДУ Павел Скалабан. Асноўныя мэты створанай структуры — каардынацыя дзейнасці і ўмацаванне студэнцкіх арганізацый БПСМ, садзейнічанне развіццю навуковай творчасці студэнцкай моладзі, абагульненне і вывучэнне перадавога вопыту работы студэнцкіх аб'яднанняў, органаў студэнцкага самакіравання.

Мікалай ДАШКЕВІЧ, студэнт 4 курса юрыдычнага факультэта

АБ'ЯВЫ

РЭСПУБЛІКАНСКІ ІНСТЫТУТ ВЫШЭЙШАЙ ШКОЛЫ БДУ

*аб'яўляе конкурс на замяшчэнне пасады
прафесарска-выкладчыцкага саставу:*

Загадчыка кафедры філасофіі і культуралогіі;

Дацэнта кафедры тэхналогій адукацыі.

Дакументы накіроўваць на адрас:

220001, г. Мінск, вул. Маскоўская, 15,

аддзел кадраў. Тэл. 222-83-15.

ВЫСТАВЫ

ПЕРШЫ РЭКТАР

Да 120-годдзя з дня нараджэння першага рэктара Белдзяржуніверсітэта У. І. Пічэты музей гісторыі БДУ падрыхтаваў фотадакументальную выставу, дзе можна пазнаёміцца з некаторымі архіўнымі матэрыяламі, якія, як паведаміў загадчык музея А. Зельскі, раней ніколі не экспанаваліся.

Там можна пабачыць асабістыя дакументы Уладзіміра Іванавіча, яго наву-

ковыя працы, выдадзеныя ў 1920-1940 гады, рэдкія фотаздымкі, віншавальныя адрасы, зробленыя студэнтамі з нагоды 25-годдзя навуковай дзейнасці У. І. Пічэты.

Выстава ладзіцца ў 206 аудыторыі галоўнага корпуса БДУ з 14 да 17 гадзін і працягне сваю работу да 2 лістапада.

Матэрыял пра першага рэктара Белдзяржуніверсітэта чытайце на 4-й старонцы гэтага нумара.

АФІЦЫЙНА

СУСТРЭЧА З РЭКТАРАМ

19 кастрычніка адбылася сустрэча рэктара Белдзяржуніверсітэта Аляксандра Уладзіслававіча Казуліна з прадстаўнікамі прафсаюзаў, Студэнцкага саюза, БПСМ, Савета старастаў. На сустрэчы таксама прысутнічалі прарэктар па вучэбна-выхаваўчай рабоце У. Б. Аджаеў, прарэктар па эканамічных пытаннях С. А. Векша, начальнік упраўлення выхаваўчай работы з моладдзю А. Б. Багдановіч.

Падчас гутаркі Аляксандр Уладзіслававіч адзначыў, што студэнты буйнейшай у рэспубліцы ВНУ павінны атрымліваць якаснае навучанне, якое б адпавядала сучаснаму ўзроўню. Сёння ва ўніверсітэце каля чатырох тысяч студэнтаў навучаюцца на платнай аснове. У сувязі з эканамічным крызісам павялічыліся выдаткі на навучанне студэнтаў платнай формы, таму ўніверсітэт быў змушаны павысіць аплату.

Пасля абмеркавання рэктарам былі прыняты рашэнні аб магчымасці вымушаць студэнтаў платнай формы навучання з па-за бюджэтных сродкаў, аб выдзяленні памяшканняў маладзёжным арганізацыям Белдзяржуніверсітэта, аб выдзяленні сродкаў на набыццё музычнай апаратуры і аргтэхнікі.

А. САКОЛЬНІК, старшыня Савета старастаў БДУ

ДОБРЫЯ ВЕСТКИ

МОЛАДЗЬ — ВЕТЭРАНАМ

Ужо другі год у Мінску праводзіцца акцыя "Моладзь — ветэранам".

Мерапрыемства праходзіць у межах праграмы Мінскага гарадскога камітэта БПСМ "Міласэрнасць". Мэта акцыі — дапамагчы адзінокім састарэлым лю-

дзям падрыхтавацца да зімы. Створаны штаб, які ўзначальвае сакратар Мінскага гарадскога камітэта К. В. Раслаўцаў.

Арганізацыя БПСМ Белдзяржуніверсітэта актыўна ўключылася ў правядзенне акцыі. Добраахвотнікі працавалі ў гаспадарках Мінскай вобласці, на базях гародніны

ў Мінску, прыбіралі і добраўпарадкавалі вуліцы, паркі, скверы.

На заробленыя сродкі будзе закуплена гародніна для ветэранаў і іншых сацыяльна неабароненых катэгорый насельніцтва.

*Прэс-служба камітэта
БПСМ
Белдзяржуніверсітэта*

КОНКУРСЫ

ЗА ШТО Я ЛЮБЛЮ ПРАФСАЮЗ

Прафком студэнтаў Белдзяржуніверсітэта да свайго 75-годдзя аб'яўляе конкурс на лепшы артыкул на тэму «За што я люблю прафсаюз».

I прэмія — 1,5 млн. рублёў;

II прэмія — 1 млн. рублёў;

III прэмія — 500 тыс. рублёў.

Таксама аб'яўляецца конкурс на самую лепшую карыкатуру аб прафсаюзе:

I прэмія — 1,5 млн. рублёў;

II прэмія — 1 млн. рублёў;

III прэмія — 500 тыс. рублёў.

Усе жадаючыя паўдзельнічаць у гэтым конкурсе могуць падаваць свае матэрыялы ў прафком студэнтаў БДУ (пакой № 302 галоўнага корпуса) да 20 лістапада 1998 года.

ЗАСЛУЖАНЫЯ ДЗЕЯЧЫ НАВУК

Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 20 кастрычніка 1998 года дэкану хімічнага факультэта Белдзяржуніверсітэта, доктару хімічных навук, прафесару Генадзю Аляксеевічу Браніцкаму прысвоена ганаровае званне Заслужанага дзеяча навук Рэспублікі Беларусь.

Генадзь Аляксеевіч нарадзіўся ў 1938 годзе, у 1960 — скончыў хімічны факультэт БДУ, у 1963 — аспірантуру, з 1963 па 1978 год — асістэнт, дацэнт хімічнага факультэта, з 1978 па 1989 год — намеснік дырэктара па навуковай рабоце НДІ ФХП Белдзяржуніверсітэта. У 1989-1995 гг. Генадзь Аляксеевіч займаў пасаду загадчыка аддзела НДІ ФХП. З 1995 года — дэкан хімічнага факультэта.

Вынікі яго навуковай дзейнасці надрукаваны ў 360

працах. Генадзь Аляксеевіч мае 78 аўтарскіх пасведчанняў па вынаходніцтву. За грамадзянскі ўклад у стварэнне новых фотаграфічных матэрыялаў Г. А. Браніцкі ў 1990 годзе адзначаны амерыканскім фотаграфічным таварыствам спецыяльнай узнагародай — медалём Косара.

Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 20 кастрычніка 1998 года галоўны навуковы супрацоўнік НДІ фізіка-хімічных праблем БДУ, прафесар, акадэмік НАН Беларусі, Заслужаны дзеяч навук БССР Вадзім Васільевіч Свірыдаў узнагароджаны медалём Францыска Скарыны.

Нарадзіўся Вадзім Васільевіч у 1931 годзе. Працуе ў БДУ з 1955 года. З 1979 па 1993 год узначальваў НДІ фізіка-хімічных праблем БДУ. В. В. Свірыдаў унёс значны

ўклад у развіццё даследаванняў у галіне хіміі неарганічных мікрагетэрагенных і плёначных сістэм, фотахіміі цвёрдых рэчываў, хіміі фотаграфічных працэсаў, а таксама прэпаратыўнай неарганічнай хіміі. У апошні час ён сфарміраваў і ўзначаліў у рэспубліцы новы напрамак, які інтэнсіўна развіваецца ў свеце — хімія нанаструктурываных сістэм. Вучоным апублікавана больш за 400 навуковых прац, 3 манаграфіі і 5 вучэбных дапаможнікаў. В. В. Свірыдаў мае каля 100 аўтарскіх пасведчанняў на вынаходкі.

Да таго ж Вадзім Васільевіч 30 гадоў узначальвае кафедру неарганічнай хіміі БДУ, з'яўляецца галоўным рэдактарам часопіса «Хімія: праблемы выкладання».

ВУЧОБА ДЛЯ АКТЫВУ

На пачатку кастрычніка на беразе Мінскага мора ў летнім аздараўленчым лагеры для мінскага гарадскога актыву БПСМ была наладжана вучоба. Былі запрошаны аддзелы па справах моладзі Мінгарвыканкома і адміністрацыі раёнаў.

Ад БДУ ў мерапрыемстве ўдзельнічалі сакратар камітэта БПСМ П. Скалабан, сакратар камітэта БПСМ факультэта міжнародных адносін Д. Ступнін і пазаштатны супрацоўнік прэс-цэнтра Мінскага гарадскога камітэта БПСМ Р. Касьянчык.

Удзельнікі злёту абменьваліся вопытам работы, працавалі ў праблемных лабараторыях. Па выніках гэтай працы яны абаранялі праекты. Акрамя таго, яны мелі магчымасць паўдзельнічаць у псіхалагічным трэнінгу, які праводзіў вядучы інспектар Міністэрства адукацыі А. Н. Сізінаў.

У апошні дзень вучобы былі падведзены вынікі работы, прайшоў пленум гарадскога камітэта, прыняты праграмы Мінскай гарадской арганізацыі.

Руслан КАСЬЯНЧЫК, студэнт 1-га курса факультэта журналістыкі

НОВАЯ КАФЕДРА

Турызм мае патрэбу ў прасфесіяналах

Падчас мінулагадняй абітурыенцкай кампаніі ўпершыню ў гісторыі універсітэта вёўся набор на спецыяльнасць «Менеджмент міжнароднага турызму». Конкурс, дарэчы, адразу ж быў немалы — 3,5 чалавекі на месца. Цяпер на першым і другім курсах па гэтай спецыяльнасці навучаецца каля 60 чалавек. У пачатку кастрычніка распачала сваю дзейнасць на факультэце міжнародных адносін і кафедра пад такой назвай. Узначаліў яе Леанід Міхайлавіч Гайдукевіч.

— Чым абумоўлена неабходнасць адкрыцця асобнай спецыяльнасці «Менеджмент міжнароднага турызму»?

— Неабходнасцю далейшага развіцця міжнароднага турызму ў нашай краіне і вялікім недахопам кадраў, якія б мелі прафесійную падрыхтоўку менавіта ў гэтай сферы дзейнасці. Выправіць гэтае становішча і прызвана наша кафедра ў цесным узаемадзеянні з Міністэрствам спорту і турызму. Наколькі папулярная такая тэматыка ва ўсім свеце можна меркаваць па такіх паказчыках: у агульным сусветным экспартце прамысловых тавараў і паслуг даходзіць ад міжнароднага турызму ўстойліва займаюць другое месца, наступачы толькі экспарту нафты. Штогадовы прырост аб'ёмаў гэтай галіны складае 4 працэнты. Нашай рэспубліцы ўдалае транспартна-геаграфічнае становішча (праз Беларусь праходзяць турысцкія трасы паміж Заходняй Еўропай і Расіяй, Скандынавіяй і Украінай, краінамі Сярэдняй Азіі) дазволіла ў 1997 годзе толькі ад аднадзённых наведнікаў атрымаць каля 90 мільёнаў долараў. І калі ў 1996 годзе Беларусь з турысцкімі мэтамі наведвала крыху больш за 16 тысяч замежных грамадзян, дык толькі за першы квартал 1998 года — 26,4 тысячы. І яшчэ адна лічба — для лепшага разумення актуальнасці гэтай тэмы — на сённяшні дзень ліцэнзію на міжнародную турысцкую дзейнасць маюць больш за 500 прадпрыемстваў і арганізацый рэспублікі.

Неабходнасць далейшага развіцця міжнароднага турызму дыктуюцца і наяўнасцю ў рэспубліцы вялікага рэкрэацыйнага патэнцыялу. На тэрыторыі нашай краіны знаходзіцца гістарычная сталіца Полацкага княства — Полацк, Вялікага княства Літоўскага — Навагрудак, гістарычныя помнікі: Сафійскі сабор і Спаса-Праабра-

жэнская царква ў Полацку з унікальнымі фрэскамі XI стагоддзя, замкавыя ансамблі ў Нясвіжы, Міры, Мар'ілёве і іншыя. Шмат славуных месцаў, звязаных з жыццём і творчасцю А. Пушкіна, Ф. Дастаеўскага, Т. Касцюшкі, М. Агінскага, А. Міцкевіча... Увогуле, больш за 15 тысяч аб'ектаў на Беларусі маюць гістарычную, культурную і архітэктурную значнасць.

— Ці ёсць адрозненне пры падрыхтоўцы спецыялістаў для айчыннага і міжнароднага турызму?

— Мы акцэнтуюм увагу менавіта на міжнародным аспекце. Дасканала падрыхтоўка па замежнай мове з улікам спецыфіцы (па міжнародным праве, фінансах, дыпламатычнай і консульскай службах) у іх цесным узаемадзеянні — вось у чым адрозненне прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў для сферы міжнароднага турызму. На жаль, у нашай краіне яна пакуль не стала галіной. Сёння на турысцкіх прадпрыемствах працуюць выпускнікі з дыпламамі хімікаў, спецыялістаў сельскай гаспадаркі. Па падліках Міністэрства спорту і турызму, у перападрыхтоўцы маюць патрэбу больш за 2000 чалавек.

— Але ж падобныя спецыяльнасці ўжо некалькі гадоў існуюць у многіх камерцыйных ВНУ. У чым адрозненне?

— Трэба ўлічваць тое, што ва ўніверсітэце маецца матэрыяльная база, аб якой недзяржаўныя ВНУ могуць толькі марыцца. Ёсць і кадравы патэнцыял, таму што на працоўнікі па падрыхтоўцы спецыялістаў гэтага профілю меліся і на географічным факультэце ўніверсітэта, і на гістарычным, і на эканамічных падраздзяленнях філасофска-эканамічнага. Мы разлічваем выкарыстоўваць яго пры падрыхтоўцы спецыялістаў па нашай спецыяльнасці. А на кафедры працу-

юць таксама выпускнікі ўніверсітэта. Сярэдні ўзрост выкладчыкаў — каля 34 гадоў.

Да таго ж статус дзяржаўнай ВНУ дазваляе студэнтам і іх бацькам быць упэўненымі ў тым, што якасць падрыхтоўкі будзе забяспечана на належным узроўні.

— Каго ж вы будзеце рыхтаваць: радавых супрацоўнікаў турфірм ці кіраўнікоў?

— Закончыўшы факультэт міжнародных адносін па нашай спецыяльнасці, выпускнікі будзе мець той узровень ведаў, які дазволіць яму працаваць на кіруючых пасадах у міністэрстве, турысцкіх фірмах, прадстаўніцтвах нашай краіны за мяжой. Нашы студэнты ўжо праходзілі вучэбную практыку ў міністэрстве і турфірмах «Белінтурист», «Туссон вояж», «Рэспубліканскі Спутнік». Водгукі аб іх працы вельмі прыйшлівыя. Іх моўную падрыхтоўку выкарыстоўвалі вельмі актыўна. Заўважае, ужо пасля першага курса. Так што настроі у нас пасля летняй практыкі аптымістычныя.

— Калі разглядаць сёння турысцкую сферу рэспублікі, у ёй дамінуе пакуль выязны турызм. Вашы выпускнікі будуць таксама арыентавацца на работу за мяжой?

— На жаль, унутраны турызм, які квітнеў у часы Савецкага Саюза, сёння ўжо патрэбна рэаніміраваць. І гэта адзін з прыярытэтных накірункаў дзейнасці кафедра. Пра Беларусь за мяжой ведаюць мала. Аб магчымасцях адпачынку ў нашай краіне і яе слаўтасцях — яшчэ менш. Тут патрэбна актывізацыя работы па развіццю інфраструктуры, прадстаўленню больш якасных паслуг, з аднаго боку, і рэкламна-інфармацыйная дзейнасць — з другога. Важна яшчэ, каб рэкламны прадукт адпавядаў цалкам якасці паслуг.

Мы таксама будзем імкнуцца да сусветных паказчыкаў. Пачынаючы з трэцяга-чацвёртага курсаў для чытання дысцыплін па спецыялізацыі мы будзем запрашаць спецыялістаў з-за мяжы, спадзяемся, што і нашы выкладчыкі пройдуць там стажыроўку, у недалёкім будучым павяліча такая магчымасць і для студэнтаў.

ЧУТКІ АБ АРЫШЦЕ НЕ ПАЦВЕРДЗІЛІСЯ...

30 кастрычніка 1921 года пачаліся заняткі ў Белдзяржуніверсітэце. У яго аўдыторыі прыйшлі 1390 студэнтаў. На трох факультэтах тады працавалі 14 прафесараў, 49 выкладчыкаў, 10 асістэнтаў і 5 загадчыкаў кабінетаў. Першым рэктарам Белдзяржуніверсітэта стаў Уладзімір Пічэта, чый 120-гадовы юбілей мы адсвяткавалі ў кастрычніку. Гэты прыгожы, эlegantны мужчына нават знешне выглядаў як рускі прагрэсіўны ліберальны прафесар пачатку XX стагоддзя. У яго абліччы было шмат артыстычнага, абаяльнага.

Яру Уладзіміра Іванавіча належаць 516 работ па гісторыі Расіі, Украіны, Беларусі, Польшчы, Чэхіі, Сербіі, Балгарыі, даследаванні па гісторыі Літвы, Узбекістана, Францыі і іншых краін.

Закончыўшы Палтаўскую класічную гімназію, ён паступіў на гісторыка-філалагічны факультэт Маскоўскага ўніверсітэта. У чэрвені 1910 быў зацверджаны ў званні прыват-дацэнта Маскоўскага ўніверсітэта. Аднак яго выкладчыцкая дзейнасць ва ўніверсітэце працягвалася нядоўга. З прызначэннем на пост міністра народнай адукацыі рэакцыянера Л. А. Касо Маскоўскі ўніверсітэт у знак пратэсту ў лютым 1911 года пакінула група перадавых прафесараў і прыват-дацэнтаў. У іх ліку быў і Пічэта, які не прымаў актыўнага ўдзелу ў рэвалюцыйных арганізацыях эпохі да Кастрычніцкай рэвалюцыі, але быў аднадушны з левай прафесурай, якая вяла барацьбу супраць усялякіх рэакцыйных настрояў ў жыцці вышэйшай школы ў Маскве.

У лютым 1918 года Пічэта абараніў дысертцыю на ступень магістра рускай гісторыі па першаму туру манаграфіі «Аграрная рэформа Сігізмунда Аўгуста ў Літоўска-Рускай дзяржаве». У сакавіку гэтага ж года яму была наддана ступень доктара рускай гісторыі за другі том гэтай манаграфіі.

З імем Пічэты звязана стварэнне Белдзяржуніверсітэта. 25 лютага 1919 года ЦВК БССР паставіў арганізаваць у Мінску дзяржаўны ўніверсітэт. Па прапанове ўрада з кастрычніка 1920 года Маскоўскую камісію па арганізацыі ўніверсітэта ўзначаліў Пічэта. 17 снежня ён прыбыў у Мінск, дзе разам з членамі Мінскай камісіі прыступіў да работ у БДУ. 8 ліпеня 1921 года Народны камісарыят адукацыі БССР прызначыў Пічэту рэктарам БДУ. На пасадзе рэктара ён стварыў школу высокакваліфікаваных выкладчыкаў. У якасці прафесараў, дацэнтаў і выкладчыкаў БДУ былі запрошаны найбуйнейшыя навукоўцы краіны, вядомыя партыйныя і дзяржаўныя дзеячы.

Урад БССР высока ацаніў навуковую і педагогічную дзейнасць Уладзіміра Пічэты. 30 кастрычніка 1926 года ў сувязі з 25-годдзем навуковай і педагогічнай дзейнасці яму было прысвоена высокае званне ганаровага прафесара БССР. Але ў канцы 20-х гадоў супраць рэктара БДУ ўзнялася хваля вострай крытыкі. Тон заўваг становіўся ўсё больш рэзкім, а ацэнкі сферы навуковых спрэчак пераходзілі ў сферу палітычных абвінавачванняў.

...У адзін з восеньскіх вечараў 1929 года ў пры-

ёмную АДПУ БССР увайшоў наведвальнік. На выгляд яму было гадоў 50. Чалавек адрэкамендаваўся: «Рэктар Беларускага ўніверсітэта прафесар Пічэта. Мне хацелася б бацьчы старшыню АДПУ. Справа ў тым, што ва ўніверсітэце апошнімі днямі было арыштавана некалькі выкладчыкаў, і цяпер няма каму весці заняткі. Я не ведаю, што рабіць.» Намеснік старшыні АДПУ размаўляў з ім груба: «Вы што надумалі? Прышлі абараняць ворагаў народа, контррэвалюцыянераў, нацыяналістаў? Органы ведаюць, што да чаго. І запомніце: гэта толькі пачатак, а не канец».

Праз некаторы час Пічэта быў вызвалены ад пасады рэктара БДУ.

12 студзеня 1930 года ў Ленінградзе па падарэнні ў актыўнай антысавецкай дзейнасці і ўдзеле ў контррэвалюцыйнай арганізацыі быў арыштаваны С. Ф. Платонаў. Пасля яго арышту работнікі АДПУ наладзілі слежку за прафесарам Пічэтам, які незадоўга да таго перадаваў Платонаву ліст ад акадэміка Любаўскага. Уладзіміра Іванавіча арыштавалі 13 верасня ў Мінску. Яго абвінавачвалі ў сувязях з прадстаўнікамі белай эміграцыі і замежнымі грамадскімі і палітычнымі дзеячамі, каб схіліць з іх дапамогай урады гэтых дзяржаў да хутчэйшага ажыццяўлення планаў інтэрвенцыі супраць СССР. А таксама прад'явілі абвінавачванні ў вялікадзяржаўным шавінізме, беларускім буржуазным нацыяналізме і празаходняй ары-



ентацыі. У жніўні 1931 года Пічэта быў высланы ў Вятку, дзе працаваў нарміроўшчыкам і табельшчыкам у кааператыве грамадскага харчавання. У пачатку чэрвеня 1934 года ў Маскву прыехаў міністр замежных спраў Чэхаславакіі Эдуард Бенеш. Ён быў прыняты Сталіным і папрасіў наладзіць сустрэчу з вядомым вучоным-славістам, прафесарам Пічэтам. «У нас, у Чэхаславакіі, ходзяць чуткі, што яго арыштавалі і яго няма ў жывых», — дадаў міністр. Сталін патэлефанаваў старшыні АДПУ Ягодзе і загадаў імгненна знайсці прафесара Пічэту. Бенеш паведамілі: «Член-карэспандэнт акадэміі навук Пічэта знаходзіцца ў доўгатэрміновай камандзіроўцы, яму даслалі тэлеграму, праз два дні ён будзе ў Маскве». Уладзіміра Іванавіча прывезлі з Вяткі, уручылі фальшывае пасведчанне і паведамілі: «Калі вас палітуюць, дзе вы знаходзіліся, адказвайце — далёка ад Масквы, у доўгатэрміновай камандзіроўцы.» Праз два дні адбылася яго сустрэча з міністрам замежных спраў Чэхаславакіі.

Пасля вяртання ў Прагу Бенеш паведаміў, што сустракаўся з вучоным-славістам прафесарам Пічэтам: «Чуткі аб яго арышце і гібелі, на шчасце, не пацвердзіліся».

З таго часу, як у грамадстве ўзнікла праблема псіхалагічнага стрэсу, псіхалагічная праблема пастаянна шукаюць шляхі яго пераадолення. За апошнія 10-15 гадоў распаўсюдзілася практыка сацыяльна-псіхалагічнага ўздзеяння на асобу. Групу сустрэч, адкрытых зносінаў, школы зносінаў, лабараторны трэнінг, актыўныя сацыяльныя зносіны — гэта далёка не поўны пералік трэнінгаў для вызначэння агульнага метада групавой работы. Зараз часцей прынята гаварыць пра сацыяльна-псіха-

эфектыўнасць дзейнасці, паспяховасць дасягнення і рэалізацыі мэтай і задач. Групавая форма трэнінгу дазваляе дастаткова лёгка мадэліраваць працэс міжсабавога ўзаемадзеяння, адпрацоўваць разнастайныя сітуацыі з улікам індывідуальнага ўзроўню развіцця камунікацыйнай дзейнасці і ўзроўню сацыяльна-псіхалагічнай адаптацыі. Гэтая форма навучання эфектыўна сама па сабе, бо дзякуючы групавому ўзаемадзеянню па-

ТРЭНІНГ ВУЧЫЦЬ ЖЫЦЬ

вышаеца лагічны трэнінг. Гэтую назву ў навуковы зварот увёў нямецкі навуковец М. Форверг.

Метад сацыяльна-псіхалагічнага трэнінгу прымяняюць у сістэме падрыхтоўкі спецыялістаў рознага профілю, у сферы сямейных адносін, для карэкцыі паводзін падлеткаў, у рабоце са студэнтамі. Юнацкі ўзрост — гэта час, за якім пачынаецца самастойнае жыццё. Гэты перыяд часта называюць «філасофскім», таму што вызначальнай рысай яго з'яўляецца бурлівае развіццё самаразумеання. У гэтым узросце ідзе працэс паглыбленага самааналізу, ацэнка сваіх здольнасцей і якасцей, пошук адказаў на складаныя пытанні жыцця. Маладыя людзі імкнуцца асэнсавачы не толькі знешні свет, але перш за ўсё свет унутраны, менавіта ў гэты перыяд у іх ярка выражана імкненне да самаразумеання, самавыхавання, самаўдасканалення. Студэнтам патрэбна дапамога дарослых, якім яны цікавыя як асобы. Патрэбны і равеснікі, якія з'яўляюцца своеасаблівымі псіхалагічнымі лютэрамі. Вось чаму метады сацыяльна-псіхалагічнага трэнінгу надзейна ўвайшлі ў метадычны арсенал работы псіхолога са студэнтамі.

Ужо больш за трыццаць гадоў у практыцы псіхалагічнай дапамогі прымяняюцца спецыяльныя групавыя заняткі, накіраваныя на развіццё і ўдасканаленне навываў паўнацэнных зносінаў. Групавая форма трэнінгаў больш прыдатная для студэнтаў перш за ўсё таму, што ў гэтым узросце зносіны шмат у чым вызначаюць

пазнаваюцца актыўнасць членаў групы, павялічваецца працаздольнасць і навучальнасць, узнікае магчымасць аказання псіхатэрапеўтычнай падтрымкі асобным удзельнікам трэнінгу. Менавіта такая форма арганізацыі групавой дзейнасці аказвае значнае выхавальнае ўздзеянне ў юначым узросце.

Практычная каштоўнасць прымянення сацыяльна-псіхалагічнага трэнінгу вельмі вялікая. СПТ спрыяюць развіццю індывідуальных асаблівасцей і здольнасцей, станюць уплываюць на развіццё асобы дзяўчат і юнакоў, у прыватнасці, на працэсы самапазнання і самаўдасканалення. З дапамогай СПТ выпрацоўваецца больш высокі ўзровень зносінаў маладых людзей адзін з адным, з бацькамі, з выкладчыкамі, узнікае больш глыбокае разуменне сутнасці ўзаемаадносін з навакольнымі.

Практыка паказала, сярод студэнтаў існуе вялікі інтарэс да трэнінгаў. Таму псіхалагамі сацыяльна-псіхалагічнага цэнтру студгарадка БДУ распрацавана праграма трэнінгаў. Яны дазваляюць ствараць сітуацыі, блізкія да рэальных, і гэтым дапамогуць студэнтам навучыцца ўжывацца ў новыя сацыяльныя ролі, сфарміраваць новую, больш эфектыўную мадэль паводзін, авалодаць новымі відамі дзейнасці, сфарміраваць камунікацыйныя навыкі. Першыя заняткі пройдуць на базе інтэрната № 2 у лістападзе.

Н. С. ДАНИЛАВА,
псіхалаг сацыяльна-псіхалагічнага цэнтру студгарадка БДУ

СВАІМІ РУКАМІ

АДРАМАНТУЕМ — БУДЗЕМ ЖЫЦЬ

У нашым інтэрнаце, які знаходзіцца па вуліцы К. Маркса, на трох паверхах жыве 210 студэнтаў. А апынцу пад яго старажытнаму маршэ яшчэ нямае студэнтаў-платнікаў, бацькам якіх вельмі цяжка штомесяц выкладаць за пражыванне дзяцей у інтэрнаце суму, эквівалентную 40 долларам ЗША. Кіраўніцтва студгарадка дамаглося, каб плошчы на першым паверсе, занятыя творчымі саюзамі, аўдыторыямі, былі вызвалены пад жыллё. Цяпер на гэтых плошчах поўным ходам ідзе рамонт і засяленне. Кэб паскорыць працэс, студэнты самі клеяць шпалеры, фарбуюць вокны, дзверы. Некаторых з іх можна ўжо павіншаваць з навааселлем — студэнтка 4 курса Вольга Бань і Вольга Дамакур. Добра папрацавалі студэнты-першакурснікі Андрэй Заўялаў і Сяргей Собаль.

Такім чынам, праблема жылля для многіх студэнтаў, якія ў ім маюць патрэбу, будзе вырашана.

Э. РАМАНОВСКАЯ, сацыяльны педагог інтэрната № 9

Толькі невялікую частку студэнцкага жыцця кожны з нас праводзіць у вучэбных аўдыторыях. А дома на гэтыя пяць гадоў становіцца інтэрнат. Ён жыве сваім цікавым жыццём, пра якое, на жаль, не так падрабязна раней разказвалася на старонках нашай газеты. У гэтым нумары «Беларускага ўніверсітэта» мы адкрываем рубрыку «Чым жывеш, інтэрнат?». Аўтарам матэрыялаў можа стаць кожны, хто пажадае. Адзіная ўмова — пісаць пра інтэрнацкія святы і будзённые дні.

САМАКІРАВАННЕ

ЗЯМЛЯК ДАПАМОГ ЗЕМЛЯКУ

У верасні ва ўсіх студэнцкіх інтэрнатах Белдзяржуніверсітэта прайшлі выбары ў органы студэнцкага самакіравання. У інтэрнаце № 5 жывуць студэнты з Кітая і арабскіх краін, якія займаюцца на падрыхтоўчым факультэце. Без ведання рускай мовы ім цяжка знайсці паразуменне з адміністрацыяй інтэрната і выкладчыкамі. Аднак у гэтым ім дапамагаюць кітайскі студэнт 2 курса факультэта міжнародных адносін Фань Цзянь Чэнь і ліванскі студэнт 4 курса

хімічнага факультэта Эль Назар Хайсам, якія жывуць у тым жа інтэрнаце і з'яўляюцца старшынёй зямляцтва кітайскіх і арабскіх студэнтаў.

Разам з адміністрацыяй інтэрната Фань Цзянь Чэнь правёў сход студэнтаў, на якім расказаў аб правілах пражывання ў інтэрнаце, прапускным рэжыме, пакоі самападрыхтоўкі, дзе студэнты могуць атрымаць кансультацыю сацыяльнага педагога.

Л. В. ГУЛЬКО, сацыяльны педагог інтэрната № 5

ПАКОЯ АДАЧАЧЫНКУ

ВІВАТ, ПЕРШАКУРСНІКІ!

Так называлася вечарына адпачынку, якая прайшла 1 кастрычніка гэтага года ў інтэрнаце № 2. Арганізатарам гэтага мерапрыемства была студэнтка 5 курса фізфака Ірына Жалаская, ідэяйым натхняльнікам — першакурснік гэтага ж факультэта Андрэй Бурак, а творчымі стваральнікамі — група таленавітых, умелых і знаходлівых.

Пікам вячэрняй праграмы была інсцэніроўка «Сінхроннае плаванне» і ўдзельнікі гэтага незабыўнага выступлення — студэнты першага курса хімічнага факультэта Сцяпан Хапёрскі, Віктар Гулько і Аляксандр Лявошка. Папуры з песняў на тэму сесі было не менш цікавым. Тут сябе майстрамі праявілі хімікі Галіна Калядка, Ася Марчанка, Віктар Гулько і фізік Андрэй Бурак. А заінтрыгаваныя першакурснікі чакалі ўрачыстага моманту, і ён надышоў. Распараджэнне князя Рэктарата з нагоды пасвячэння першакурснікаў інтэрната № 2 у студэнты стане цяпер для іх своеасаблівым статутам інтэрнацкага жыцця.

С. П. ВАРГАН, педагог-арганізатар інтэрната № 2

А ХТО ВЯДЗЬМАРКІ?

Шмат прыемных успамінаў пакінула ў душы студэнтаў інтэрната № 7 мінулагадняе свята «Halloween»: касцюміраваны бал, рыцарскі турнір, пляскі вядзьмарак з песнаспевамі. Па традыцыі ў канцы кастрычніка інтэрнат ізноў ператворацца ў батлейку. Нячыстая сіла, якая ўжо стамаілася чакаць наступнай Вальпургіевай начы, збіраецца ў прыстанку маральнасці і парадку (гэта ўстанова называецца інтэрнатам філалагічнага і механіка-матэматычнага факультэта). Але ступу з мяцёлкай пад локмак не схаваш, коміна, у які можна выляцець, не знойдзеш. Таму да пэўнага часу вядзьмаркі, чэрці, лесуны, чараўнікі і вушары хаваюць сваю сапраўдную сутнасць пад маскай ціхіх хлопчыкаў-матэматыкаў, для якіх няма нічога больш важнага за здабыццёвання кораня і вылічэнне інтэгралаў, якія шукаюць адказ на адвечнае пытанне «Быць ці не быць?».

І толькі ўначы на 30 кастрычніка з д'ябальскімі ўсмешкамі і сатаніскім скульгеллем яны абвешваюць: «Быць!»

Адкінуўшы паказную сарамлівасць, усю ноч веселліца нячыстая сіла, пасяляючы ў душы дабрадзейных грамадзян жак. Усяго адну толькі ноч будуць ахоўваць парадак 33 асілкі з Чарнаморам (оператрад, узначалены камандзірам Сашам Шчарбінам). Яны выступаюць у ролі не толькі ахоўнікаў парадку, але і актыўных удзельнікаў свята. Ім даручана важная справа: расфарбоўка студэнтаў чырвонай фарбай. А потым усіх чакае цікавая праграма: конкурс на самы жаклівы касцюм (напрыклад, гарбуз з вачыма, якія свецяцца). І яшчэ конкурс на самую сатаніскую пляску, рыцарскі турнір, узнагарода пераможцаў конкурса і самых актыўных удзельнікаў свята.

Назаўтра вурдалакі і вядзьмаркі зноў засядуць за падручнікі.

Вікторыя ЧАРНАКНІЖЫНА

ПАКАХАЦЬ — КРЫХУ

...Ад самай божай раніцы каля Райцы і ў Туганавічах ляжаў сціслы і вільготны туман. Позняй вераснёўскай бросняй ён спавіваў лазнякі і дрэвы, павісаў на прыдарожных кустах, слізкім смаўжом запаўзаў у лагчы-



ны і ямы. У такую пару на схіле восені на зямлю Адама Міцкевіча прыйшоў слаўны юбілей паэта, наладжваліся навукова-краязнаўчыя чытанні.

Што мы ведалі падчас вучобы ў школе і пасля пра Адама Міцкевіча? Пра жыццё ў Навагрудку, частае наведванне Карэліцкіх мясцін? А ён жа хадзіў і ездзіў па той самай зямельцы, па якой ходзім і ездзім сёння мы, бачыў тыя туманы ў нізінах, любаваліся краёвамі Райцы і Туганавіч, Варончы і Свіцязі. Адсюль ён адправіўся ў вялікі свет і з той самай пары толькі зрэдку бываў на сваёй «малой радзіме». Адам Міцкевіч — паэт, які належыць усяму чалавецтву, ён моцна звязаны з Расіяй, Беларуссю, Еўропай.

У Нью-Йорку няма салаўёў і туды амаль не лятаюць птушкі, гэта я ведаю дакладна, бо, калі быў у ЗША, дык можна было дзівіцца, што і дрэвы там уздоўж вуліцы... штучныя. Не ведаю, ці ёсць салаўі ў Парыжы, але паэтам зрабіла Міцкевіча родная зямля, беларускі край.

Тут нарадзілася вялікае каханне паэта, якое ён пранёс праз усё сваё жыццё, захаваўшы любасць і шчы-

расць, цеплыню, пяшчоту і замілаванасць высокага пачуцця. Менавіта ў час летніх канікул 1818 года тады яшчэ студэнт фізіка-матэматычнага факультэта Віленскага ўніверсітэта Адам Міцкевіч пазнаёміўся з Марыяй Верашчакай, наведваўшыся ў маёнтка Туганавічы, дзе жыла яго каханая. Ён пакахаў яе без аніякай надзеі на ўзаемнасць, на асабістае шчасце. І было вяселле Марыі летам 1821 года, і былі новыя сустрэчы ў Туганавічах, пра якія сёння наш універсітэцкі прафесар Алег Лойка напісаў у сваім вершы як пра найвялікшую сусветную «тугу» паэта. Сапраўды, пакахаць — крыху памерці... Пра сваю каханую геній польскай літаратуры будзе помніць заўсёды. Каханне жыла душу паэта.

Гаворачы пра ролю творчага натхнення ў жыцці мастака, пра лёс творцы, Ян Парандоўскі, польскі літаратурнаўца, у кнізе «Алхімія слова» пісаў: «Міцкевіч быў паэтам усяго некалькі гадоў, і яны далі ўсё — ад балада да «Пана Тадэвуша». Пасля гэтага ён жыў і дзейнічаў як палітык, публіцыст, лектар універсітэта і апостал, закончыў сваё жыццё салдатам». Але і ва ўсіх пераўвасабленнях ён заўсёды заставаўся паэтам, таму што «паэтычная творчасць складаецца не з адных толькі вершаў: ёю з'яўляецца і ўсё жыццё сапраўднага паэта».

Яшчэ адна заўвага з гэтага сцвярджэння цікавая нам. Чытаем далей: «Аднак часцей за ўсё адбываецца так, што пісьменнік не ў стане ў час адмовіцца ад той справы, якую ён робіць...» Працавалі і працуюць дзе-небудзь усе паэты. Служылі і служыць таксама амаль усе. Рэдка хто з творцаў пражыў толькі са свайго паэтычнага занятку. Адам Міцкевіч — выдатны лектар, прамоўца, імправізатар, суразмоўца. Талент лектара і літаратурнаўцы ў паэта разгарнуўся асабліва з вялікай сілай у той час, калі Адам Міцкевіч выкладаў гісторыю славянскіх літаратур у французскай сталіцы ў Калэж дэ Франс.

Жыццё Міцкевіча ў Парыжы складалася даволі цяжка. Міцкевіч не любіў Парыж. «Парыж мне надакучыў, — пісаў ён Адынцу, — што я з цяжкасцю магу яго вытрымаць». У другім лісце: «Я жыву тут амаль у поўнай адзіноце, з людзьмі мне ўсе цяжэй ужывацца, і чым я меней іх бачу, тым лепей для мяне».

У 1834 годзе Міцкевіч ажаніўся з дачкой піяністкі Марыі Шыманскай, Цэлінай, якую ён яшчэ падлеткам ведаў у Расіі. Праз год у іх нарадзілася першае дзіця, а затым яшчэ пяцёра. Матэрыяльныя ўмовы жыцця тым часам былі надзвычай складанымі. Трэба было зарабляць на хлеб. А заробкам з пісьменніцкай працы тады яшчэ мала хто мог пахваліцца. Ён нават спрабаваў пісаць п'есы на французскай мове, пастаноўка якіх магла прынесці добры дастатак у сям'ю, бо паэт ведаў, што тыя п'есы, якія ставіліся на французскіх сцэнах, добра аплочваліся.

Але гэтым надзеям не суджана было спраўдзіцца. П'есы «Барскія канфедэраты» і «Якуб Ясіньскі» нават не былі пастаўлены, бо не маглі зацікавіць французскага глядача.

У 1838 годзе Міцкевіч атрымаў кафедру рымскай славеснасці ў Лазанскім універсітэце. Здавалася б, жыццё пачало наладжвацца. Ён працаваў у акружэнні сусветна вядомых прафесараў, яго

любілі студэнты, лекцыі слушалі з цікавасцю. Праца выкладчыка яго задавальняла і прыносіла спатоленне душы. Але душэўнага спакою не было.

«Я жыву ў прыгожым доме, — пісаў ён з Лазаны, — у мяне тут вялікая зала з велізарнымі люстэркамі і шырокімі вокнамі, з якіх адкрываецца агляд сада і возера. Па праўдзе кажучы, гэтая кватэра — амаль адзіная мая ўцеха. Часам на мяне нахадзіць туга па Літве, і ўвесь час бачу ў сне Навагрудак і Туганавічы.»

Вокны кватэры выходзілі на Жэнеўскае возера і на Альпы. Менавіта там і нарадзілася ў той час паэтычная мініяцюра «Паліліся мае слёзы...». Гэта былі слёзы па няспраўджаным каханні, якое не па віне закаханых не стала шчаслівым. А тут яшчэ да агудных згрызот далучылася псіхічнае захворванне жонкі. Заставацца ў Лазане было невыносна. Тады ж Міцкевіч даведаўся, што пад



Парыжам у Калэж дэ Франс адкрываецца кафедра славянскіх літаратур. Ён зрабіў усё магчымае, каб заняць кафедру, бо баяўся, каб такую кафедру не ўзначаліў які-не-

ПАМЕРЦІ

будзь немец — чалавек, які мала знаёмы са славянскімі літаратурамі.

22 снежня 1840 года Адам Міцкевіч прачытаў сваю першую лекцыю з кафедры Калегіі дэ Франс. Для паэта гэта была адзіная трыбуна, з якой ён гаварыў аб незнаёмым і знаёмым польскім народзе, аб ідэі славянскага адзінства, аб славянскім братэрстве і магутнасці славянскіх каранёў. Галоўнай задачай і асноўным зместам усяго курса славянскіх літаратур, які чытаў А. Міцкевіч, стала ідэя магутнасці і сілы славянскіх народаў, іх ролі ў грамадскім прагрэсе ўсяго чалавецтва. Паэт-выкладчык заклікаў славянскія народы да яднання, каб здолець усім разам супрацьстаяць чужынцам і асіміляцыі, каб усяму славянскаму братэрству заняць свой «пачэсны пасад між народамі», заняць тое месца, якое па праву належыць славянскім народам. Гісторыя літаратур паказвалася ў сувязі з гістарычным развіццём краіны, з часам, з асяроддзем. Рух часу — рух грамадства — рух літаратуры — такі падыход пісьменніка да выкладання, такая формула спасціжэння літаратуры.

У заходніх універсітэтах цяпер уведзены амаль паўсюдна пасады паэта-прафесара. Адам Міцкевіч бадаў што першы паэт-прафесар у заходнім вялікім свеце.

Першы курс лекцый Міцкевіча ахопліваў гісторыю літаратуры славянскіх народаў да XVII ст. Паэт шмат распаўядаў пра свае асабістыя сустрэчы з Пушкіным, Вяземскім, Жукоўскім. На лекцыі да Адама Міцкевіча прыходзілі Жорж Санд, гісторык Мішле, Фрыдэрык Шапэн. Імя Адама Міцкевіча стаяла ў адным шэрагу з найбольш значнымі навукоўцамі-славістамі сваёй эпохі.

Другі курс лекцый намнога адрозніваўся ад першага. Шматлікія жыццёвыя перыпетыі паўплывалі на змест і характар лекцый. Гаворачы пра Пушкіна, А. Міцкевіч падкрэсліваў, што той адкрыў новую эру ў гісторыі рускай

літаратуры. Ён называў Пушкіна вяршыняй усёй рускай літаратуры. Польскай паэзіі паэт надаваў асаблівае значэнне. Ён гаварыў пра славянскае прыгожае пісьменства, што ў яго была «ідэя будучага». Гэтай ідэяй была для Міцкевіча ідэя славянскага супольніцтва.

Адам Міцкевіч зазначаў у сваіх лекцыях, што зразумець і спасцігнуць славянскую душу немагчыма без таго, каб не паглыбіцца ў свет мастацтва, у духоўны нацыянальны космас. Увесь шлях славянскіх народаў паэт маляваў у сваіх лекцыях, адзначаючы іх выключную ролю ў развіцці сусветных цывілізацый.

«Курс славянскіх літаратур» (так называліся тыя лекцыі ў Калегіі дэ Франс у Парыжы) займае даволі значнае месца ў нашай літаратуразнаўчай навуцы. Ён не страціў сваёй эстэтычнай вартасці і зараз. Многія ацэнкі і думкі лектара былі даволі свежымі і арыгінальнымі.

У 1844 годзе Адаму Міцкевічу давялося спыніць чытанне курса. Але лекцыі ўсё ж адыгралі сваю становую ролю — перш за ўсё ідэяй славянскага адзінства. Гэтым яны блізкія нам сёння.

Мы не ведаем, хто былі тыя студэнты, што слухалі лекцыі паэта-прафесара. Але ўпэўнены, што ў іх душы запала тая святая любоў да славянскіх народаў і іх літаратур, якой былі прасякнуты лекцыі вялікага польскага паэта.

Набліжалася вялікае ўзрушэнне 1848 года, памятная «вясна народаў», калі абуджаліся цэлыя нацыі, калі адна за другой краіны скідалі са сваёй шыі дзікае «ярмо» нявольніцтва.

А лекцыі чыталіся напружаныя...

*Уладзімір НАВУМОВІЧ,
кандыдат філалагічных
наук, дацэнт,
загадчык кафедры
беларусазнаўства,
член Саюза беларускіх
пісьменнікаў*

СПОРТПЛЯЦОЖКА

У КАГО РУКА МАЦНЕЙШАЯ?

На першынстве галіновага прафсаюза работнікаў адукацыі ў спартоўных на армрэспінгу першае месца заняў майстар спорту, шматразовы чэмпіён рэспублікі, выкладчык ліцэя БДУ Дзмітрый Краўцэвіч.

ВАСЕМНАЦЦАЦЬ ТОН ЗА АДНУ ХВІЛІНУ

У мінулую суботу дзесяць асілкаў з БДУ пабілі рэкорд у падняцці гір рознай вагі за 1 хвіліну. Ранейшае дасягненне належала дзесяці мацнейшым гіравікам Мінска і раўнялася 14 864 кілаграмам. Але Андрэй Стэльмашонак, Віталь Сікіржыцкі, Дзмітрый Баркан, Дзмітрый Заплешнік, Сяргей Гаркуша, Алес Шгур, Андрэй Атрашкевіч, Аляксандр Воўк, Алес Сямёнаў і трэнер капітан каманды Уладзімір Фралоў паднялі лічы да 18 тон 18 кілаграмаў за адну хвіліну. Першая сума за студэнтам 4 курса ФНІМ майстрам спорту Дзмітрыем Барканам (2208 кг), другая — за выпускніком гістфака майстрам спорту Алегам Сямёнавым (2176 кг), трэцяя — за выкладчыкам кафедры фізвыхавання майстрам спорту па 3 відах спорту Уладзімірам Сяргеевічам Фраловым (2000 кг).

ПЕРШЫ КУБАК ПА ФУТБОЛУ

Скончыўся кубак па футболе, прысвечаны 50-сддзю кафедры фізвыхавання. Яго выйгралі футбалісты радыёфізічнага факультэта. У фінале ім па пенальці прайгралі юрысты, якія занялі толькі другое месца. І трэція — фізікі.

Такі турнір праводзіўся ўпершыню, але ім засталіся задаволеныя і ігракі, і арганізатары. Таму хутчэй за ўсё Кубак стане традыцыйным.

ЖУРФАК ПАКУЛЬ ЗА ГЕАФАКАМ

Першынство першых курсаў у гэтым годзе прайшло па алімпійскай сістэме. Кожны матч мог стаць апошнім на турніры. Пасля таго, як юрысты ў першым матчы ледзь перамаглі ФМА ў дадатковы час, усе зразумелі, што юрыстам не бываць сёлета першымі, калі яны толькі не выправяць гульню. Але юрысты лепш гуляць не сталі, ледзь-ледзь дабраўшыся да паўфінала. На фоне юрфака даволі цікава выглядалі журналісты і географы. У журфака даўно не было такой моцнай каманды. 5 чалавек паўабароны і нападзення перайгралі каманды ФЭФа, біяфака і юрфака. А ў геофака на «выдатна» стаяў ватарар Сяргей Пярчак.

Фінал не атрымаўся. Геофак выкарыстаў два слабыя месцы журналістаў: вароты і жаданне не проста забіць, а забіць менавіта прыгожа.

Турнірнае становішча:

1. Геофак
2. Журфак
3. Юрфак
4. ФПМ
5. Факультэт радыёфізікі і электронікі
6. Гістфак
7. Фізфак
8. Біяфак
9. Мехмат
10. ФМА
11. Хімфак
12. ФЭФ
13. Філалагічны

Лепшым футбалістам прызнаны Алес Казак (журфак). Лепшым бамбардзірам — Дзяніс Высоцкі (геофак). Лепшым ватараром — Сяргей Пярчак (геофак).

Дзіця прабіркi

Бясплоднасць, па сведчанню медыкаў, зусім не хвароба. Хутчэй іскра, з якой распальваюцца сацыяльныя праблемы. І ўсё ж такі зусім здаровыя жанчыны і мужчыны вымушаны лячыцца ад гэтай навалы доўга і ўпарта, што наўрад ці сведчыць пра здароўе. Масавыя распаўсюджанне «неіснуючай» хваробы ў Беларусі вельмі даўно дало пра сябе ведаць. Кабінет па аказанню дапамогі бясплодным сямейным парам, які адкрыўся ў 1968 годзе пры адной з жаночых кансультацый Мінска, у рэкордныя тэрміны перарос у кансультацыю «Шлюб і сям'я». На пытанне аб тым, што лічыць бясплоднасцю, і самі медыкі

доўга не наважваліся адназначна адказаць. Быў час, калі дактары не спяшаліся з абследаваннем, пакуль «стаж» бяздзетнага шлюбу не дасягаў чатырох гадоў. Цяпер статыстычна вызначаны тэрмін у адзін год. У многіх пацыентаў на гэты конт іншая думка. Стымулююць зварот у кансультацыю часцей за ўсё канфліктныя сітуацыі, калі шлюб вось-вось разваліцца. Адсутнасць дзяцей — не абавязковая, але вельмі зручная нагода для разводу. І тут ужо па просьбе пацыенткі доктар проста абавязаны «падаць» дзіце ў тэрмін і любым коштам.

На процілеглым полюсе — шчаслівая сям'я, якія маюць толькі адзін недахоп — адсутнасць дзяцей. Пасля гераічных намаганняў па набыццю ўсемагчымых прэпаратаў, прахаджэння бялых і небяспечных для здароўя дыягнастычных і лекавых працэдур, расчараванне ў лячэнні наступае раней, чым дасягаецца які-небудзь эфект. Зрэшты, традыцыйныя кансерватыўныя і аперацыйныя метады лячэння могуць ашчаслівіць не больш за 22 працэнты пацыентаў. І залежыць гэта не столькі ад эфектыўнасці лекаў і кваліфікацыі медыкаў, колькі ад стану хворых. З кожным годам безнадзейныя варыянты натуральнага аднаўлення дзетароднай функцыі сустракаюцца ўсё часцей. У рэальных умовах гаспадарыць прынцып «танна і сярдзіта». Урачы вымушаны ісці шляхам найменшага супраціўлення. А раптам...

Пры лячэнні абсалютнай жаночай бясплоднасці і найцяжэйшых формаў мужчынскай вылучае экстракарпаратынае апладненне з пераносам эмбрыёнаў у матку. Першыя два-тры дні жыцця дзяцей, якія нарадзіліся з выкарыстаннем гэтага метада, праходзяць па-за арганізмам маці. У народзе іх называлі «дзецямi прабіркi». Першае «дзіця прабіркi» паявілася на свет у Англіі ў 1978 годзе. Пацыент падхалілі ва ўсім свеце, у тым ліку і ў Савецкім Саюзе. «Першаадкрывальніца» метада Луіза Браўн за гэты час паспела вырасці, выйсці замуж, нарадзіць дзіця і набыць больш за 150 тысяч паслядоўнікаў, якія нічым не адрозніваюцца ад звычайных дзяцей. Гэты вынік для медыкаў хутчэй закана-

мернасць: усе «хібныя» дзеці або не прыжываюцца на раннім этапе, альбо не выношваюцца.

Бяздзетныя беларускі доўга ездзілі па дзяцей у Маскву. Цэнтр штучнага апладнення з'явіўся ў Мінску толькі тры гады назад. Тут не сталі вынаходзіць веласіпед. Узялі на ўзбраенне найлепшыя сістэмы стымуляцыі, найлепшыя тэхналогіі. Эфектыўнасць першага цыкла — 38 працэнтаў. У прыроды паказчыкі горшыя: верагоднасць зацяця натуральным шляхам у аб-

таткова авангарднай і пакуль яшчэ даволі каштоўнай, парасткі якой былі выгадаваны, як водзіцца, не на шырокіх прасторах СНД. «Іх норавы», без сумненняў, уражваюць айчынных выцікаў смеласцю.

59-гадовая ўдадальніца адной з квітнёвочных англійскіх фірмаў нядаўна ашчаслівіла свайго 45-гадовага мужа двойняй. Паспех гэтай сямейнай пары па праву павінен падзяліць і рымскі доктар Антыноры, праз чую клініку прайшло ўжо больш за тысячу рэвалюцыйна настроеных жанчын бальзакаўскага ўзросту. Доктар апладніў спермай мужа англічанкі яйцаклетку маладой італьянкі, а потым трансплантаваў іх у 59-гадовую пацыентку. Праўда і за

мяжой, нягледзячы на тое, што вынікі такіх аперацый перавышаюць усе спадзяванні, знайшлося нямала закаслелых. Брат англічанкі, без разбору ў псіхалагічных тонкасцях, публічна абазваў яе вар'яткай. Ватыкан асудзіў доктара Антыноры і іншую 53-гадовую даму, якая пажадала даць жыццё ўласнаму ўнуку, стаўшы донарам для бясплоднай дачкі. Дачка, якая пагадзілася выкарыстоўваць метад барацьбы з бясплоднасцю, прыменены доктарам Антыноры, данасіла пачатую маці цяжарнасць і нарадзіла дзіця, святары абавалі інкубатарам. Зрэшты, такія выпадкі не перашкаджаюць пенсіянерам змагацца за мацярынства, а доктару Антыноры — год ад году павышаць узроставую планку парадзіх. Насуперак абвінавачванням ён вылучае аргументаваны тэзіс ў абарону ўласнай богаабранасці. Асноўным з'яўляецца той, што кожная жанчына мае неаспрэчнае і бязмежнае права заводзіць ці не заводзіць дзіця ва ўсялякі зручны для яе час.

Самай «старой» пацыентцы, якая нарадзіла з дапамогай спецыялістаў Беларуска-амерыканскага цэнтра немаўля, сорак тры гады. З замілаваннем і горыччу ўспамінаюць тут і прыход жанчыны, якая размяняла шосты дзесятак. Першае пачуццё не могуць не выклікаць людзі, якія пагарджаюць старасцю настолькі, каб знайсці ў сабе сілы заміж заслужанай пенсіі адправіцца ў дэкратны адпачынак, які ў нашай краіне палюхае нават трыццацігадовых. Другое — заканамерна для ўрача, які усведамляе сваю бездапаможнасць: у жанчыны быў выяўлены цэлы букет захворванняў, якія пагражалі будучай цяжарнасці і здароўю. Да таго ж, і прававое ўрэгуляванне гэтай праблемы ў нашай рэспубліцы чакае свайго часу. І пакуль што выраз «сурагатная маці» гучыць для вуха беларуса не зусім мілагучна. Каму ў такіх выпадках выдаваць даведку аб нараджэнні дзіцяці, аплочваць бюлетэнь і выплочваць дапамогу па нараджэнні дзіцяці? Дый у Амерыцы было нямала скандальных судовых працэсаў, распачатых па ініцыятыве бедных мацярок-донароў у дачыненні да багатых бацькоў.

Не пытайся, хто твоя бацька



салютна здаровай пары ў адным цыкле не перавышае 30 працэнтаў.

Таємства зараджэння жыцця, якое стагоддзямі было схавана ад чалавечага вока, самым непасрэдным чынам здзяйсняецца ў Цэнтры.

Калі ў мужа зусім няма шанцаў стаць бацькам, яго можа замяніць донар. Свайго банка спермы ў Цэнтры няма. Патрыятычна настроеным пацыентам давядзецца змірыцца з тым, што генетычны бацька іх дзіцяці — іншаземец. Зусім не таму, што не знайшлося вартых сярод беларусаў — проста ў сувязі з узростай небяспечнай заражэння на СНІД донара правяраюць на інфіцыраванасць, сперму замарожваюць і пасля паўторнага абследавання выкарыстоўваюць толькі праз паўгода. Гэта вельмі дарагая праграма. Пранумараванага «бацьку» прывозяць з Санкт-Пецярбурга ў суправаджэнні сертыфіката з указаннем узросту, колеру вачэй, валасоў, перанесеных захворванняў, адукацыі. Беларускі, дарэчы, больш сімпатызуюць тым, хто скончыў ВНУ.

Мамы-бабулі

Пачынаць усё спачатку, маючы ўжо дарослых унукаў, даўно магчыма не толькі тэарэтычна. Цяжарнасць пенсіянерак — дас-

БЕЛАРУСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Заснавальнік газеты —
БЕЛАРУСКИ
ДЗЯРЖАЎНЫ
УНИВЕРСИТЕТ

Газета зарэгістравана Дзяржаўным камітэтам Рэспублікі Беларусь па друку.
Рэгістрацыйнае пасведчанне №149 ад 28 чэрвеня 1996 года.

Газета надрукавана ў Выдавецкім
цэнтры Белдзяржуніверсітэта
220030, г. Мінск,
Вул. Чырвонаармейская, 6
Ум. друку. арк. 1
Падпісана ў друку ў 12.00

29 КАСТРЫЧНИКА
Зак. 655
Т. 1000 экз.



Адрас рэдакцыі:
220080, Мінск-80,
Універсітэцкі гарадок,
Вул. Бабруйскай, 9,
паверх 3, пакой 307,
тэлефон 2206827.

Рэдактар
М. Г. ЗАГОРСКАЯ

Газета ўзнагароджана
Ганаровай граматай
Вярхоўнага Савета БССР

Камп'ютэрная вёрстка
Крывадубскай А.У.